

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

2.1 โครงการป่าชาวบ้าน

รายละเอียดเกี่ยวกับโครงการป่าชาวบ้าน มีดังนี้ (สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง, 2558)

2.1.1 ความเป็นมา

เมื่อปี พ.ศ.2525 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริให้โครงการหลวงดำเนินการศึกษาวิจัยไม้โตเร็วที่สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง เพื่อหาพันธุ์ไม้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ คือ ปลูกเป็นป่า เพื่ออนุรักษ์ต้นน้ำลำธาร เป็นไม้ใช้ประโยชน์ในครัวเรือน และเพื่อความสวยงาม สำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ โดยรวบรวมทั้งพันธุ์ไม้ท้องถิ่นบนที่สูงของไทย และพันธุ์ไม้จากต่างประเทศ พบว่า มีไม้โตเร็ว และไม้ไผ่หลายชนิดที่สามารถเติบโตได้ดีบนที่สูง และพื้นที่ทั่วไป รวมประมาณ 20 ชนิด

ต่อมาเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2537 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแก๊น้อย อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ และทรงทราบถึงปัญหาการขาดแคลนไม้ฟืนของเกษตรกรในพื้นที่ จึงโปรดให้มีการปลูกป่าไม้โตเร็วขึ้น เพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับใช้ในครัวเรือนของเกษตรกร โดยทรงรับเป็นองค์อุปถัมภ์โครงการป่าชาวบ้าน ของมูลนิธิโครงการหลวง และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 เป็นต้นมา มูลนิธิโครงการหลวงได้ดำเนินการส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปลูกไม้โตเร็วบนพื้นที่ทำกินของเกษตรกร

2.1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการป่าชาวบ้าน

เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรเป็นผู้ปลูก ดูแลรักษา และได้รับประโยชน์จากไม้ที่ปลูกโดยตรง และเพื่อเป็นการอนุรักษ์ และฟื้นฟูต้นน้ำลำธารในพื้นที่โครงการหลวง และขยายผลไปสู่พื้นที่สูงอื่นๆ

2.1.3 เป้าหมายของโครงการป่าชาวบ้าน

เพื่อส่งเสริมการปลูกไม้โตเร็ว ไม้ท้องถิ่น และไม้ไผ่บนพื้นที่ทำกินของเกษตรกรแต่ละบุคคล โดยเกษตรกรเป็นผู้ปลูก ดูแลรักษาไม้ที่ปลูกเอง และสามารถตัดฟืนไม้มาใช้ประโยชน์ได้โดยอิสระ ทั้งนี้เพื่อให้เกษตรกรผู้ปลูกมีไม้ใช้สอยในชีวิตประจำวัน และเมื่อเหลือใช้สามารถแปรรูปจำหน่ายเป็นรายได้เสริมให้ครอบครัว โดยไม่ต้องบุกรุกป่าไม้ธรรมชาติ และสามารถฟื้นฟูอนุรักษ์แหล่งต้นน้ำลำธารในพื้นที่ให้กลับมามีความอุดมสมบูรณ์ต่อไป

2.1.4 หลักการดำเนินงานโครงการป่าชาวบ้าน

2.1.4.1 เป็นการดำเนินงานตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับการปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง คือ ป่ากินได้ ป่าฟืน ป่าใช้สอย หรือสร้างบ้าน และป่าเพื่อการอนุรักษ์

2.1.4.2 ปลุกในที่ซึ่งสำรวจแล้วว่าควรเป็น “ป่าเพื่อการผลิต” คือ เมื่อตัดฟันไม้มาใช้ประโยชน์แล้วจะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม

2.1.4.3 เน้นส่งเสริมการปลูก และการดูแลรักษาต้นไม้ที่ปลูกให้อยู่ในพื้นที่ทำกินของเกษตรกรแต่ละรายบุคคล หรือครัวเรือน

2.1.4.4 เกษตรกรสามารถตัดฟันไม้ที่ปลูกมาใช้สอยได้โดยอิสระ

2.1.5 ประโยชน์ทางตรง

ใช้เป็นไม้พิน ถ่าน ทำค้ำไม้ผล/ค้ำยันไม้ผลร่มเงาจากแพ โรงเรือน คอกสัตว์ เพาะเห็ดหอม ใช้ใบทำหมอนสมุนไพร สกัดเอาน้ำมันหอมระเหย ซ่อมแซมบ้าน เฟอร์นิเจอร์ของที่ระลึก และไม้บอน (ไม้ล้อมเพื่อการจำหน่าย) นอกจากนี้ช่วยลดการตัดไม้จากป่าธรรมชาติ และลดปัญหาความขัดแย้งกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ เนื่องจากไม้ที่ส่งเสริมให้ปลูกนั้นไม่ใช่ไม้หวงห้าม การตัดไม้ของเกษตรกรมาใช้ประโยชน์จึงไม่ถือว่าเป็นความผิด ทำให้เกษตรกรมีไม้ใช้สอยเป็นของตนเอง

2.1.6 ประโยชน์ทางอ้อม

เป็นการฟื้นฟูแหล่งต้นน้ำลำธาร ที่อยู่อาศัย และแหล่งอาหารของสัตว์ป่า ช่วยให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพทั้งพืช และสัตว์ และเพิ่มความสวยงาม เพื่อการท่องเที่ยว เกษตรกรเกิดความหวงแหน และตระหนักถึงความสำคัญต่อทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของตนเอง

2.2 แนวคิดการปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง

แนวคิดการปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง เป็นพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาป่าไม้ให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ ดังแนวพระราชดำริเกี่ยวกับการปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง ที่ให้ไว้เมื่อ พ.ศ. 2523 ดังนี้

“ป่าไม้ที่จะปลูกนั้น สมควรที่จะปลูกแบบป่าสำหรับใช้ไม้หนึ่ง ป่าสำหรับไม้ผลหนึ่ง ป่าสำหรับเป็นพื้นที่อย่างหนึ่ง อันนี้แยกออกเป็นกว้างๆ ใหญ่ๆ การที่จะปลูกต้นไม้สำหรับได้ประโยชน์ดังนี้ ในคำวิเคราะห์ของกรมป่าไม้รู้สึกว่ามีไม้ป่าไม้เป็นสวน หรือจะเป็นสวนมากกว่าเป็นป่าไม้ แต่ในความหมายของการช่วย เพื่อต้นน้ำลำธารนั้น ป่าไม้เช่นนี้จะเป็นสวนผลไม้ก็ตาม หรือเป็นสวนไม้พินก็ตาม นั้นแหละเป็นป่าไม้ที่ถูกต้อง เพราะทำหน้าที่เป็นป่า คือ เป็นต้นไม้ และทำหน้าที่เป็นทรัพยากรในด้านสำหรับเป็นผลที่มาเป็นประโยชน์แก่ประชาชนได้” (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2531)

แนวพระราชดำริในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ที่สำคัญประการหนึ่ง คือ แนวพระราชดำริด้านการปลูกป่าทดแทน ทรงมีหลักให้ดำเนินการ โดยให้พิจารณาพันธุ์ไม้ที่จะปลูกให้สามารถเอื้อประโยชน์แก่ประชาชนในพื้นที่ พร้อมกับให้ราษฎรเห็นความสำคัญของป่าไม้ และรักษาป่ารักที่อยู่อาศัยของตนเอง ดังพระราชดำรัสในวโรกาสต่างๆ ดังนี้ (สมณฯ, 2542)

“บนยอดเขา และเนินเขาสูงชัน ต้องมีการปลูกป่า โดยไม้ยืนต้น และปลูกไม้พุ่ม ต้นไม้พุ่ม นั้นราษฎรสามารถตัดใช้ได้ จำต้องมีการปลูกทดแทนเป็นระยะ ส่วนไม้ยืนต้นนั้นจะช่วยให้อากาศมีความชุ่มชื้น ในขั้นตอนหนึ่งของระบบการทำให้ฝนตกตามธรรมชาติ ทั้งยังช่วยยึดดินบนเขาไม่ให้พังทลายเมื่อเกิดในฝนตกอีกด้วย”

“ปลูกป่าไม้ยืนต้น ป่าไม้ผล ป่าไม้พุ่ม และป่าใช้สอยบริเวณเหนือเขื่อน หรือฝายน้ำล้น เพื่อยึดดินไม่ให้ถูกน้ำชะพังทลาย เพื่อรักษาความชุ่มชื้นของดิน และอากาศ ตลอดจนให้ราษฎรได้มีผลไม้อบกรอบ และมีไม้ใช้สอยตามความจำเป็น”

แนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรป่าไม้ ได้ทรงคำนึงถึงประโยชน์ของชุมชน โดยเน้นวัตถุประสงค์พื้นฐาน 3 ประการในการดำรงชีวิต ได้แก่

- ที่อยู่อาศัย คือ การใช้ไม้ในป่าสร้างบ้านเรือนเป็นที่อาศัย
- อาหาร และรายได้ คือ การอาศัยพืชผลในป่าไม้เป็นอาหาร และเก็บเกี่ยวเอาไปขายเป็นรายได้สำหรับการยังชีพด้านอื่นๆ
- การหุงต้ม คือ การใช้ไม้เชื้อเพลิงในป่าสำหรับทำฟืน

นอกจากป่าไม้จะตอบสนองประโยชน์ 3 ประการแล้ว ป่าไม้ยังสามารถอนุรักษ์ดิน และต้นน้ำลำธารไว้ด้วย ดังที่เรียกกันว่า ปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง ซึ่งพระองค์มีพระราชดำริสความว่า “ป่าไม้ที่จะปลูกนั้นสมควรที่จะปลูกแบบใช้ไม้หนึ่ง ป่าสำหรับให้ผลหนึ่ง ป่าสำหรับใช้เป็นฟืนอย่างหนึ่ง” การปลูกป่า 3 อย่าง ให้ประโยชน์ 4 อย่าง ซึ่งได้ไม้ผล ไม้สร้างบ้าน และไม้พุ่มนั้น สามารถให้ประโยชน์ได้ถึง 4 อย่าง คือ นอกจากจะเป็นประโยชน์ในตัวเองตรงชื่อแล้ว ยังสามารถให้ประโยชน์อันที่ 4 ซึ่งเป็นข้อสำคัญ คือ สามารถช่วยอนุรักษ์ดิน และต้นน้ำลำธารด้วย”

และมีพระราชดำริเพิ่มเติมว่า “การปลูกป่าถ้าจะให้ราษฎรมีประโยชน์ ให้เขาอยู่ได้ ให้ใช้วิธีปลูกไม้ 3 อย่าง คือ ไม้ใช้สอย ไม้กินได้ ไม้เศรษฐกิจ โดยปลูกทรงรับการชลประทาน ปลูกรับซับน้ำ และปลูกช่วงไหล่เขา ตามร่องห้วย โดยรับน้ำฝนอย่างเดียว ประโยชน์อย่างที่ 4 คือ ได้ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ” (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2540)

คณิต (2548) ได้กล่าวถึงไม้ 3 อย่างตามแนวพระราชดำริข้างต้นเพิ่มเติมไว้ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเน้นไม้ที่อยู่ในท้องถิ่น ที่สามารถเติบโตเหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศของท้องถิ่น และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน โดยอธิบายลักษณะของไม้ทั้ง 3 ประเภท ดังนี้

- ไม้ใช้สอย และเศรษฐกิจ เป็นชนิดไม้ที่ชุมชนนำไปใช้ในการปลูกสร้างบ้านเรือน โรงเรือน เครื่องเรือน คอกสัตว์ เครื่องมือในการเกษตร เช่น เกวียน คันไถ ด้ามจอบ เสียม และมีด รวมทั้งไม้ที่สามารถนำมาเป็นเครื่องจักรสาน กระบุง ตะกร้า เพื่อนำไปใช้ในครัวเรือน และเมื่อมีพัฒนาการทางฝีมือก็สามารถจัดทำเป็นอุตสาหกรรมครัวเรือน นำไปจำหน่ายเป็นรายได้ของชุมชนซึ่งเรียกว่า เป็นไม้เศรษฐกิจของชุมชน ได้แก่ มะขามป้า สารภี ช่อ ไม้หก ไม้ไร่ ไม้่าง ไม้่าง

มะแฟน สัก ประดู่ กาสามปิก จำปี จำปา ต้ม ทะโล้ หมี่ ยมหอม กฤษณา นางพญาเสือโคร่ง ไก่ คุณ
 ยางกราด กระถิน เก็ดดำ มะหาด ไม้เตม มะห้า มะกอกเกลื้อน จั้ว ตีนเป็ด ยมหอม มะขม มะแขว่น
 สมอไทย ตะคร้อ เสี้ยว บุนนาค ปีบ ตะแบก ทอง คอแลน รัง เต็ง แดง พลวง พะยอม ตะเคียน อัก
 หลวง ฯลฯ

- ไม้พืชมะเขือเทศของชุมชน ชุมชนในชนบทต้องใช้ไม้พืชมะเขือเทศ เพื่อการหุงต้ม ปรุงอาหาร
 สร้างความอบอุ่นในฤดูหนาว สุมควายตามคอก เลี้ยง เหลือบ รัน ไร่ รวมทั้งไม้พืชมะเขือเทศในการนึ่งเมี่ยง
 และการอบอาหาร ผลไม้บางชนิด ไม้พืชมะเขือเทศมีความจำเป็นอย่างยิ่ง หากไม่มีการจัดการที่ดีไม้พืชมะเขือเทศ
 ที่มีอยู่จะไม่เพียงพอในการใช้ประโยชน์ ความขาดแคลนจะเกิดขึ้น ดังนั้นจะต้องมีการวางแผน
 การปลูกไม้โตเร็วทดแทนก็จะทำให้ชุมชนมีไม้พืชมะเขือเทศได้อย่างพอเพียง ได้แก่ ไม้หาด สะเดา เป่าเลือด
 มะกอกเกลื้อน ไม้เต้าหลวง กระท้อน ขี้เหล็ก ตีนเป็ด ยมหอม ลำไยป่า มะขม ดงดำ มะแขว่น
 สมอไทย ตะคร้อ ตันเสี้ยว บุนนาค ตะแบก คอแลน แดง เต็ง รัง พลวง ตั้ว หว่า มะขามป้อม แค เมี่ยง
 มะม่วงป่า มะแฟน กาสามปิก มันปลา นางพญาเสือโคร่ง ลำไย รกฟ้า ฯลฯ

- ไม้อาหาร หรือไม้กินได้ ชุมชนดั้งเดิมเก็บอาหารจากแหล่งธรรมชาติทั้งการไล่ล่า
 สัตว์ป่าเป็นอาหาร รวมทั้งพืชสมุนไพร การปลูกไม้ที่สามารถให้หน่อ ใบ ดอก ผล ใช้เป็นอาหารได้
 ก็จะทำให้ชุมชนมีอาหาร และสมุนไพร ตัวอย่างชนิดไม้ เช่น มะหาด บุก กลอย จั้ว กระท้อน ขี้เหล็ก
 มะขม มะแขว่น สมอไทย ตะคร้อ เสี้ยว คอแลน ผักหวานป่า มะไฟ มะขามป้อม มะเดื่อ มะปราง
 เพกา แค สะเดา เมี่ยง มะม่วงป่า มะเฒ่า หวาย กระถิน ก่อเดือย หว่า ลำไย มะกอกเกลื้อน มะระขี้นก
 ประคำดีควาย ตะคร้อ กระบก ผักปุย่า มะเฟือง แคนหางค่าง ขนุน มะปราง มะลอบ ส้มป่อย ฯลฯ

ไม้ทั้ง 3 อย่าง เมื่อปลูกไปแล้วจะก่อให้เกิดประโยชน์ 4 ประการ คือ

- ประโยชน์จากการนำไม้มาใช้สอยได้อย่างไม่ขาดแคลน และหากมีการปลูกในปริมาณที่มากพอ ชุมชนยังสามารถนำมาใช้จำหน่าย หรือแปรรูปเสริมอาชีพ ส่งผลให้ชุมชนมีรายได้ และมีความอยู่ดีกินดีขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากในสภาพปัจจุบันไม้ลดลงเป็นจำนวนมาก ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง และเพียงพอ ดังนั้นเมื่อมีการปลูกไม้ที่มีความเหมาะสม และมีคุณสมบัติที่ดี มีการวางแผนอย่างมีส่วนร่วม และดูแลรักษาก็จะสามารถแก้ไขปัญหาการขาดแคลนไม้ใช้สอยได้ โดยไม่สร้างผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่

- ประโยชน์จากการนำมาใช้ประโยชน์เป็นวัสดุเชื้อเพลิงของชุมชน หากชุมชนไม่มีไม้ฟืนสนับสนุนกิจกรรมครัวเรือน ชุมชนจะต้องเดือดร้อน และสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย เพื่อจัดหาแก๊สหุงต้ม หรือวัสดุเชื้อเพลิงประเภทอื่นๆ

- ประโยชน์จากการนำมาใช้เป็นพืชอาหาร และสมุนไพร รวมทั้งสัตว์แมลงที่ชุมชนสามารถเก็บหาได้จากธรรมชาติ เพื่อใช้เป็นอาหารได้อย่างมีคุณค่าปลอดภัย ทั้งยังช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย และนอกนั้นหากมีปริมาณเกินกว่าที่ต้องการ แล้วยังสามารถใช้เป็นสินค้าเสริมสร้างรายได้ อีกทางหนึ่งด้วย

- ประโยชน์ในการฟื้นฟูสภาพป่าไม้ ที่เกิดจากการปลูกไม้ให้เติบโตเป็นพื้นที่ขยายมากขึ้น และมีการปลูกเสริมคุณค่าป่าด้วยพันธุ์ต่างๆ ที่ทำให้เกิดความหลากหลาย ตลอดจนเป็นการอนุรักษ์ดิน และน้ำที่ก่อให้เกิดการอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำลำธาร

2.3 มูลนิธิโครงการหลวง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชดำริส ญ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เมื่อวันพฤหัสบดี ที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2537 ในโอกาสที่ประธานมูลนิธิโครงการหลวงนำคณะบุคคลเข้าเฝ้าฯ ทูลเกล้าถวายเงิน และน้อมเกล้าฯ ถวายสิ่งของ เพื่อสนับสนุนกิจการมูลนิธิโครงการหลวงว่า

“โครงการหลวง ได้เริ่มขึ้นเป็นกิจการเล็กๆ ซึ่งไม่เป็นโครงการ แต่เป็นการไปเที่ยวมากกว่า คือ ไปเที่ยวตามหมู่บ้านต่างๆ ก็ได้เห็นว่าควรจะช่วยประชาชนในการอาชีพ จึงได้นำสิ่งของไปให้เขา เพื่อที่จะพัฒนาการอาชีพของชาวบ้าน ต่อมาก็ได้เพิ่มขึ้น มีผู้เชี่ยวชาญ และหน่วยงานราชการได้เข้ามาช่วย และมีคนส่วนหนึ่งช่วย เพื่อที่จะให้การส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น ต่อมา มีการร่วมมือของทางองค์กรต่างประเทศ ตลอดจนรัฐบาลต่างประเทศด้วย จึงขึ้นมาเป็นโครงการที่เรียกว่า “โครงการหลวง” โครงการหลวงเริ่มต้นจากโครงการที่ประกอบด้วยผู้ที่เป็นอาสาสมัคร และเป็นข้าราชการในกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ของไทย และเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มาจากต่างประเทศ ในที่สุดเป็นโครงการที่มากมายใหญ่โตขยายออกไปจากการช่วยประชาชนในหมู่บ้าน ในวงจำกัด จนกระทั่งเป็นการช่วยเหลือเท่ากับเป็นภาคทีเดียว จึงต้องมีการบริหารที่ดีขึ้น และก็มีคนได้ช่วยบริจาคเงิน สิ่งของ เพื่อที่จะให้โครงการนี้ดำเนินไปตามจุดประสงค์ คือ ความกินดีอยู่ดีของประชาชน ต่อมาจึงได้เปลี่ยนแปลงเป็น “มูลนิธิโครงการหลวง” เพื่อที่จะให้กิจการนี้ดำเนินต่อไป

ได้อย่างสม่ำเสมอ ในการที่ได้รับความร่วมมือจากส่วนราชการต่างๆ อย่างดีโดยเอื้อเฟื้อบุคลากรงบประมาณที่จะช่วยให้ทำได้ตามจุดประสงค์”

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงมีทั้งหมด จำนวน 38 ศูนย์ ตั้งอยู่ในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน พะเยา และลำพูน พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในระดับความสูงเกินกว่า 800 เมตรจากระดับน้ำทะเล มีสภาพเป็นพื้นที่ในหุบเขา หรือพื้นที่ตามเชิงเขาที่มีความลาดชัน อยู่ในท้องถื่นทุรกันดารที่ห่างไกลจากชุมชนทั่วไป โดยสามารถแบ่งกลุ่มพื้นที่ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงออกเป็น 3 กลุ่ม ตามระดับความสูง (ภาพที่ 1) ดังนี้

2.3.1 พื้นที่กลุ่มศูนย์ที่มีระดับความสูงค่อนข้างต่ำ (400-800 เมตร) พื้นที่ศูนย์ในกลุ่มนี้ มีสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่บริเวณเชิงเขา และไหล่เขา มีพื้นที่ราบระหว่างหุบเขาบางส่วนเป็นเนินเตี้ย

2.3.2 พื้นที่กลุ่มศูนย์ที่มีระดับความสูงปานกลาง (800-1000 เมตร) ในกลุ่มนี้เป็นพื้นที่ภูเขา หรือหุบเขาสลับซับซ้อน มีความสูงชัน พื้นที่เพาะปลูกเป็นที่ราบระหว่างเขาตามแนวลำห้วย หรือพื้นที่ตามไหล่เขา บางแห่งมีพื้นที่ลอนลาดเป็นคลื่น ปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ยประมาณ 1,299.5 มิลลิเมตรต่อปี อุณหภูมิเฉลี่ย 22.7 องศาเซลเซียส

2.3.3 พื้นที่กลุ่มที่มีระดับความสูงค่อนข้างมาก (เกิน 1,000 เมตร) ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ภูเขา หรือหุบเขาสลับซับซ้อน มีความสูงชัน ล้อมรอบด้วยพื้นที่ป่าไม้ พื้นที่บางแห่งเป็นพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (slope complex) พื้นที่เพาะปลูกเป็นที่ราบระหว่างหุบเขาตามแนวลำห้วย หรือพื้นที่ตามไหล่เขา บางแห่งมีพื้นที่ลอนลาดเป็นคลื่น ดินมีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง มีความเป็นกรดเล็กน้อย ปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ยประมาณ 1,518.5 มิลลิเมตรต่อปี อุณหภูมิเฉลี่ย 19.7 องศาเซลเซียส

ภาพที่ 1 การแบ่งกลุ่มพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตามระดับความสูง

ที่มา: สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

